

Nr 533.

Av herrar **Petersson** i Lerbäcksbyn och **Skoglund**,
i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 258,
med förslag till förordning angående mjölkavgift,
m. m.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 258 har föreslagits vissa ändrade grunder för mjölkproduktionens stödjande med hjälp av mjölkavgift. Med tillfredsställelse konstateras, att avsikten därmed bland annat är att höja smörpriset till 230 öre per kg. Sannolikt kan detta också låta sig göra, därest prisregleringen medelst mjölkavgift kombineras med i propositionen antydda åtgärder beträffande margarin.

Genom höjande av smörpriset avses givetvis också att åstadkomma en höjning av ostpriset till en häremot svarande nivå, i det att ostpriset så småningom plägar anpassa sig efter smörpriset. Dessutom säges i propositionen, att de prisstödjande åtgärderna för smöret böra i överensstämmelse med vad som nu är fallet i mån av behov utvidgas till att avse även andra mejeriprodukter än smör. Härmed avses sålunda att direkt stödja ostpriset på sätt som nu sker, d. v. s. genom att för exporterad ost utbetala ett prisutjämningsbidrag, som står i visst förhållande till det vid samma tid utgående utjämningsbidraget för smör. Emellertid torde det vara tvivelaktigt huruvida ostpriset utan alltför lång tidsutdräkt kommer att på nu angivet sätt undergå en motsvarande höjning som smörpriset. Det har nämligen ofta visat sig, att ostpriset på grund av stora lagertillgångar och tröghet i produktionsförändringen icke så snabbt anpassar sig efter prisförhållandena på smörmarknaden. Många mejerier äro över huvud taget icke utrustade för tillverkning av andra produkter än ost, och även vid andra mejerier kunna hastiga och stora omläggningar vara förenade med vissa svårigheter. På grund härav, och då ostlagren nu äro betydande, kan det dröja en avsevärd tid, innan önskad anpassning av ostprisen mera automatiskt üger rum.

En bättre anpassning av ostprisen efter den inhemska smörprisnivån skulle givetvis erhållas genom en mera följdriktig reglering av ostproduktionen efter avsättningsmöjligheterna med ledning av fortlöpande produktions- och försäljningsstatistik. Ehuru strävanden pågå i denna riktning inom mejeriorganisationerna, torde det dock komma att dröja ganska lång tid, innan en sådan produktionsreglering kan komma till stånd.

Som de otillfredsställande avsättningsförhållandena på ostmarknaden till väsentlig del äro beroende utav de många små utbuden samt de ofta mycket ojämna kvaliteterna, skulle bättre förhållanden säkerligen ernås genom större

centralisering av försäljning och lagring, i vilket fall osten borde övertagas av mejerisammanslutningar i tämligen färskt tillstånd samt av dessa lagras i större och för ändamålet bättre lämpade lagerlokaler. Bättre och mera ensartade kvaliteter skulle härigenom kunna åstadkommas. Det skulle vara önskvärt, att mejerisammanslutningar bereddes möjlighet att erhålla lån för anskaffande av dylika lagerlokaler, en fråga som dock kanske icke bör upptagas i detta sammanhang.

Att, såsom från något håll ifrågasatts, med hänsyn till de ovan berörda förhållandena låta den för ostproduktionen använda mjölken betala en lägre avgift än annan mjölk synes icke lämpligt. Härmed skulle man motverka strävandena till produktionsbegränsning och höjning av ostprisen, ty genom en lägre avgift å för ostproduktionen använd mjölk kunna tillverkarna för-anledas att öka sin ostproduktion. Någon förbättring i förhållandena torde förden skull icke kunna ernås på denna väg. En lägre avgift å nu berörd mjölk torde därjämte avsevärt komplicera uppbördsförfarandet.

Med hänsyn till ostproduktionens stora betydelse för vissa delar av landet är det emellertid önskvärt att stödåtgärderna ordnas på ett sådant sätt, att ett snabbare verkan av desamma erhålles även för ostproduktionens vidkommande. Detta synes kunna ske genom att den inhemska marknaden vid behov lättas medelst export. Även om utsikterna för en sådan export icke äro goda, torde möjligheter dock icke saknas härför, helst som svenska tillverkare på senare tiden börjat producera ostsorтер, vilka äro lämpade även för den utländska marknaden. En förutsättning för att det skall löna sig att försälja större mängder till de priser, som därvid kunna erhållas, är emellertid att högre pristillägg därvid erhålles ur avgiftsmedlen än som nu gällande bestämmelser medgiva. Då man på grund av de mycket olikartade prisförhållandena å de utländska marknaderna nu tillämpar olika pristillägg för smör vid export till olika länder, synas bärande skäl icke förefinnas att ej anpassa även pristillägget för exporterad ost efter de rådande prisförhållandena.

Man borde sålunda enligt vårt förmenande lämna större frihet beträffande avgiftsmedlens användning för ostprisets stödande. För att lämna de förvaltande organen stöd för nu antydd tillämpning, synes det önskvärt, att riksdagen gör ett uttalande i denna riktning.

I propositionen har chefen för jordbruksdepartementet även berört den av Mjölkutredningen antydda möjligheten att placera ökade mängder smör hos allmänna och enskilda inrättningar, genom att dessa erhöles smöret för exportpris samtidigt med att leverantören erhöles pristillägg såsom vid export. Statsrådet uttalar därvid, att det synes kunna ifrågasättas, om icke här avsedda inrättningar skulle kunna i avsevärd utsträckning öka användningen av smör utan att därför lämnades tillskott av mjölkavgiftsmedlen, i vilket fall staten, respektive landsting och kommuner finge medgiva, att smör komme till användning i stället för margarin. I detta avseende vilja vi helt instämma i statsrådets uppfattning.

Mot bakgrunden av de anmärkningsvärda upplysningar, som i proposi-

tionen lämnas angående den nuvarande användningen av smör och margarin vid de berörda inrättningarna, synes det vara ett rimligt krav, att staten själv ger ett bättre föredöme ifråga om användningen av smör. Det synes nämligen illa stämma överens med omsorgen om det svenska jordbruket att vid de statliga inrättningarna årligen under nuvarande förhållanden användes endast cirka 14,000 kg. smör, samtidigt som förbrukningen av margarin därstädes uppgår till 716,000 kg. I jämförelse härmed äro förbrukningssiffrorna vid landstingsinrättningar (427,000 kg. smör emot 217,000 kg. margarin) samt kommunala inrättningar (164,000 kg. smör emot 358,000 kg. margarin) avsevärt gynnsammare. Ehuru en väsentligt ökad smöranvändning bör kunna åstadkommas även vid dessa, synes man dock icke kunna från statsmakternas sida ställa krav härpå, förr än staten själv i sitt praktiska handlingsätt ådagalägger en ökad förståelse för denna sak.

Av propositionen framgår icke tydligt, om det varit regeringens avsikt att åtgärder i nu antydd riktning skola vidtagas. Det synes därför önskvärt, att riksdagen klart uttalar sig för en ökad användning av smör i stället för margarin vid de statliga inrättningarna.

På grund av vad sålunda anförts hemställes,

att riksdagen i samband med beslut angående upptagandet av mjölkavgift måtte uttala,

dels att inflytande avgiftsmedel må få användas med större frihet än nu sker för ostprisets stödjande,

dels att smör bör användas i största möjliga utsträckning i stället för margarin vid de statliga inrättningarna.

Stockholm den 2 juni 1933.

Birger Petersson.

Martin Skoglund.
